

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

Continet Tractatus De Conscientia, De Peccatis, De Legibus, De Fide, Spe,
Et Charitate

Castro Palao, Fernando de

Lugduni, 1669

13 An sit praeceptum de externa fidei confessione, & quando obliget?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76540](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76540)

secundam vitam teneat detestari, & securionem amplecti, sed solum quod pro opportunitate temporis rem diligentius examinet.

15 Haecque de infidelibus. Quid ergo de fidelibus dicendum? si inter Catholicos nutriti sint, constat ex dictis, tenent credere, cum illis mysteria fidei proponuntur taliter, quod non habeant iustam rationem dubitandi vera illis proponi: si autem inter haereticos sint nutriti, debent illis mysteria fidei ita proponi, ac si infideles essent; aliam non teneantur assentiri: temere enim, & imprudenter procedent, si scilicet praedicanti assensum praebent. Quocirca ij neque haeretici sunt neque tanquam haeretici sunt puniendi, quovisque constet, & probetur illis fuisse mysteria nostrae fidei sufficienter propofita, & nihilominus repulsi: sic docent Castro de diff. haeretic. punit. cap. 8. dub. 2. Simanc. de Catholic. instr. tit. 11. n. 7. Atag 2. 2. quast. 11. art. 2. dub. vlt. Sanchez illos relectos lib. 2. in Decal. cap. 1. num. 8.

16 An vero hic infans nutritus inter infideles, vel haereticos, si post rationis adoret idola, & haereticos contra sua naturae profert, peccet contra fidem, & illam amittat? Pars affirmans videtur probanda. Nam ad amittendam fidem non requiritur cognitio illius: si enim quis iniecit illi igno- rante se baptizatum esse & voluntarie erroribus fidei contrariis assentiret, fidem amitteret; quia ille assensus vere est contra fidem, & peccaminosus. Ergo si fidelis baptizatus crederet culpabiliter fornicationem esse licitam, & idola esse adoranda, eorum haberet aduerfus fidem, & culpabilem. Ergo destruit fidem sic Bannes 2. 2. quast. 10. art. 5. vers. sed quid dicendum. Ferr. de Ledefm. 2. tom. sum. tract. 1. cap. 5. post 10. conclus. diffinit. 2. Nihilominus probabilius est talem fidem sic peccatorem non amittiturum fidem, quia ignorat illum iniucibiliter, imo dato eius ignorantiam, & inaduerentiam culpabilem esse: ut non quolibet ignorantia, & inaduerentia culpabilis erodit fidem, sed requiritur pertinacia, & ita tradit Sanchez supra. Suarez cum communi sententia de fide disp. 15. sect. 2. num. 3.

PUNCTUM XIII.

An sit praecipuum de externa fidei confessione & quando obliget.

- 1 Duplex est praecipuum de externa fidei confessione. Alterum positivum, alterum negativum.
- 2 Praecipuum negativum semper obligat.
- 3 Distinguitur duplex negatio, directa, & indirecta.
- 4 Sape nomen Christiani, clerici, religiosi, non pro fide sed pro natione, & professione usurpatur.
- 5 Praecipuum affirmativum fidei aliquando obligat.
- 6 Saepe infidelis, cum tibi fides sufficienter proponitur.
- 7 Item obligat, si talis confessio est necessaria ad defensionem fidei.
- 8 Item si necessaria est, ut aliqui in fidei confessione perseverent.
- 9 Extra praedictos casus, non apparet quando obliget confessio fidei praecipuum positivum.

1 Quia externam fidei confessionem, duplex est fidei praecipuum, ex omnium Catholicorum sententia, cum D. Thom. 2. 2. quast. 3. art. 1. alterum affirmativum, alterum negativum, negativum semper obligat ad non negandam fidem, affirmativum ad illam confitendam. Et quidem pertinet hoc actus ad fidem, constat: nam fides non solum postulat ut veritati assentiri, sed etiam talem assensum aliquando manifestare, iuxta illud Pauli 2. ad Corinth. 4. Habentes eandem spiritum fidei credimus, propter quod & loquimur.

2 Difficultas est, quo tempore haec praecipua obligent? Et quidem praecipuum negativum non negandi fidem exterius, semper obligat, non solum quando cum interiori negatione contingit: tunc enim clarum est, quia est apostasia, & desertio fidei, sed etiam si solum verbis, vel signis exterius negatur, animo autem fides retineatur. Conclusio est certa de fide, ex illo Matth. 10. Qui negaverit me coram hominibus, negabo & ego eum coram Patre meo, sed qui exterius fidem negat, etiam si animo retinet, vere negat Deum coram hominibus. Ergo dignus est, ut negetur a Christo coram Patre. Quod adeo verum est, ut nemini liceat talis negatio ob vllam causam, etiam ob vitandam mortem, & gravissima tormenta, quia illa negatio est interitice mala, quia est quoddam mendacium derogans divinum honorem, & religioni Christianae summe incommodum. Qui enim negat fidem, dicit summam & infallibilem veritatem falli, quod a mendacio derogante divinum honorem excusari non potest.

3 Dupliciter contingit haec negatio fidei. Primo directe, ut si fidem absolute negas, vel si negas aliquem eius articulum, vel eius consuetudinem, & necessitatem. Secundo indirecte, si neges te esse Christianum, Catholicum, aut Papistam,

quia virtute negas Christum, eiusque Catholicam religionem. Apostolus enim Petrus solum negavit se nosse Christum, eiusque discipulum esse: & quia in tali negatione Christum negabat, grauis peccati reus fuit. Idem est si diceres te esse Turcam, Iudaeum, Ethnicum, Lutheranum, non enim cum his actus comparari potest Christiana religio: ac proinde qui eas sectas diceret se profiteri, consequenter dicit se a Christiana religione alienum esse: sic omnes Doctores, ut potest videri in statim referendis.

4 Verum aliquando nomen Christiani non religioni, sed nationi accommodatur: ut contingit in bello inter infideles, qui si interrogent, an sis Christianus, negare potes, cum adest aliqua grauis causa negandi, restrictione tamen in mente retenta: quia tunc non negas fidem Christianam, siquidem de illius professione non rogaris, sed solum negas te esse talis nationis, cuius haec reputati sunt hostes, & inimici: sic docent Azot tom. 1. instr. moral. lib. 8. cap. 27. quast. 1. art. 2. Bannes 2. 2. quast. 3. art. 2. dub. 1. conclus. 4. Sanchez lib. 2. Decal. c. 4. n. 8. Coninch disp. 15. dub. 2. n. 10. Suarez disp. 15. sect. 1. num. 10. Idem est, si interrogeris, an sis clericus, religiosus, vel aliud officium, aut munus Christianae religionis feceris, scilicet audire Missam, interesse diuinis, negare potes cum restrictione mentis, quia hoc non est negare fidem, sed negare aliquod munus fidei, quod absque peccato negari potest, si causa subit legitima utendi restrictione mentali. sic Suarez num. 1. Coninch num. 11. Sanchez num. 10. Azot q. 2. Adde hoc verum esse, etiam si interrogas inderet interrogacione facta explore tuam fidem: non enim illi tu eam negas, negando munus illius, siquidem absque illo fidem habere potes. sic Azot, & Sanchez supra.

5 De praecipuo autem affirmatiuo confessionis fidei constat apud omnes aliquando obligare, ex illo ad Rom. 10. Corde creditur ad iustitiam: ore autem confessio fit ad salutem, id est, ad salutem conseruandam, vel ad salutem aeternam obtinendam: & tradit D. Thom. communiter receptus 2. 2. quast. 3. art. 2. Valent. disp. 1. quast. 3. p. 2. Suarez disp. 15. sect. 2. in princ. Azot lib. 8. cap. 7. in princ. Coninch disp. 15. dub. 1. num. 6. conclus. 2. Rationem reddunt supra dicti cum D. Thom. quia tunc exercitium alicuius virtutis est in praecipuo, quando grauius necessarium est ad charitatem Dei, vel proximi seruandam, est enim charitas finis legis, omnisque lex in charitate solidatur. Ergo quae necessaria fuerint ad charitatem, ex lege, & praecipuo necessaria erunt: atqui saepe confessio externa fidei ad hunc finem necessaria est. Ergo. Minorem proba: discurrendo per casus, in quibus confessio ad charitatem Dei, vel proximi conseruandam videtur necessaria: & hinc constabit, quo tempore hoc praecipuum confessionis obliget: & quoties honor diuinus, & bonum proximi grauius periclitatur, nisi fidem fatearis, clarum est ad charitatem Dei, vel proximi tunc confessionem fidei necessariam esse. Quando autem hoc contingat non est facile explicare.

6 Primo ergo contingit manifestationem fidei ad honorem Dei esse necessariam, si tibi infideli, & extra Ecclesiam posito mysteria fidei sufficienter proponantur: quia tunc tenetis & illis assentiri, & Baptismum suscipere: & Ecclesiae vniui, quod si renuas, honorem diuinum grauius laedis. sic Coninch disp. 15. dub. 4. num. 78. Suarez de fide, disp. 14. sect. 2. num. 7. Si autem in infantia baptizatus fuissis, quia per Baptismum, qui est sacramentum fidei, iuxta Trident. sess. 6. cap. 7. non potes fidem suscepiam manifestare, debes aliquibus aliis signis fidem internam ostendere: debes enim ostendere te esse Catholicum, & fidelem. Verum huius obligationis tempus determinatum signari non potest, & sufficienter huic obligationi fit satis, exercendo actus praecipuos aliarum virtutum, v.g. audiendo Missam, recipiendo sacramenta, & alia opera exercendo, quae signum sunt catholice religionis: his enim signis sufficienter fides interna manifestatur. Neque videtur propter eius praeciam manifestationem, esse obligationem suscipiendi aliquod speciale signum, sic Suarez illo n. 7.

7 Secundo est necessaria confessio fidei ad honorem Dei, si propter eius defectum religio Christiana falsa ab aliquibus existimari possit, aut eius author factum dixisse: ita D. Thom. communiter receptus 2. 2. quast. 3. art. 2. Suarez disp. 14. sect. 2. num. 7. Coninch disp. 15. dub. 5. num. 84. Valent. disp. 15. quast. 3. punct. 1. circa primum dubium.

Tertio si videas fidem irridere, & absque tuo graui incommodo possis irridentes compefere, vel fidem laudare, tenetis id praestare: quia tunc laudatione videtur irritio facta diminui, & quasi compensari. Sanchez lib. 2. cap. 4. num. 5. & Coninch disp. 15. dub. 4. num. 80. Quod si timeres irridere ex tua laudatione magis irritandos fore, & in blasphemias processuros, non credo te esse obligatum, si quidem cessat finis, ob quem tua laudatio praecipitur, qui est fidei Christianae excellentiam promouere. Coninch disp. 15. dub. 5. num. 9. & 110.

Quarto, si crederes ob non confitendam fidem te pusillanimitate opprimendam esse, & periculo negandi fidem exponendum; quia tunc clarum est, te esse obligatum confiteri, sic Suarez disp. 14. sect. 2. num. 5. in medio.

DE ASTRO
CALA
TONI,
E...

8 Quinto confessio fidei est necessaria ad bonum proximi, quando credis ex omissione tuæ confessionis aliquos fidem esse amissuros, & facta tua confessione firmos futuros esse. Item quando tua confessio occasio futura est aliquos ad fidem convertendi; quia non solum ex charitate salutis proximorum illo in casu teneris consulere, sed etiam ex fide teneris fidem in aliis promovere: quia fides non solum obligat subiectum, in quo est, ut fidei mysteriis firmiter assentiat, sed etiam obligat, ut procuret alios sic firmiter assentiri. Item quælibet virtus obligat subiectum in quo est, ut impediatur, quæ illi fuerint contraria: cum autem peccata contra fidem à quocumque commissa sint, fidei sunt contraria, efficitur sanè te obligatum esse ex fide ea impedire. sic docet Coninch, *disp. 15. dub. 4. num. 79.*

9 Extra huiusmodi casus non reperio alium, in quo obliget fides ratione sui fidem proferantione tamen aliarum virtutum læpè obligat. Si enim ex charitate, vel iustitia teneris proximum instruere de fidei mysteriis, iam inde obligaris fidem profiteri; illa enim instructio, professio fidei est. Item si ex religione debes sacramenta suscipere, & venerari, illa suscipere, & venerari professio fidei est, & sic de reliquis suatez *disp. 14. sect. 2. n. 3.* & 7. Coninch. *disp. 15. dub. 4. concl. 2. num. 82.*

PUNCTUM XIV.

An cum de tua fide interrogaris, tenearis illam fateri.

- 1 Plures Doctores affirmant, si à potestate publica interrogaris
- 2 Regulariter non es obligatus, si generaliter examinaris, tamen si aliquando tenearis.
- 3 Si in particulari interrogaris, non licet tibi negare, neque iniquè respondere, ut appareas fidei negator.
- 4 Secus vero si responsionem declinare poteris quin negator appareas.

Rogari potes à Rege, & superiore proptio, vel extraneo. Item rogari potes publicè, vel secreto, vel ratione rogari potes ab homine privato. Hac distinctione supposita.

Plures Doctores affirmant te obligatum esse fidem manifestare, quoties à potestate publica, quacumque sit, de illa rogaris, etiam si secreto rogeris sic Valent. 2. 2. *disp. 1. quest. 3. punct. 2. dub. 3.* Bannes *ibi quest. 3. art. 2. dub. 1. concl. 1.* Azor. *ib. i. instit. moralium, lib. 8. cap. 27. quest. 1.* Sanchez alios referens *lib. 2. in Decalog. cap. 4. n. 6.* & videtur expressè præceptum confessionis tunc obligat, cum ex tua confessione magnus Dei, & fidei honor sperari potest. Ergo, item nulla videtur efficacior occasio, neque magis opportunum tempus fidem manifestandi quam illud, in quo de fide à potestate publica examinaris. Ergo pro illo tempore præceptum confessionis fidei obligat. Adde, si tunc tenuas confiteri fidem, occasione præbes aliis suspicandi te non habere fidem, vel fidem non esse veram, & ad salutem necessariam. Teneris ergo, ne subtrahas hunc honorem Dei debitum fidem manifestate. Quod si ab aliquo privato rogeris, asserunt supradicti Doctores, specialiter Bannes Azor, Sanchez te obligatum non esse fidem manifestare. Excipit tamen Sanchez, & Valent. nisi persona grauis sis, eaque auctoritate potiaris, quia præsumere potes tuam manifestationem allaturam esse Deo magnum in fide honorem.

2 Pro resolutione aduertendum est examinaris te posse singulariter, vel generaliter cum aliis; ut si diceret Rex, Qui fuerit Catholicus, manifestentur. Si generalis examinatio fiat, regulariter loquendo, non teneris te prodere, & fidem manifestare. sic Suarez *de fide disp. 14. sect. 3. n. 6. fin.* cum Tabiena *verb. fides* quia neque ratione præcepti Principis teneris, cum hoc non obliget cum graui tuo detrimento, neque ex præcepto fidei negatus quia inde non apparet te negasse fidem, sed solum occultasse, quod per se licitum est; neque etiam ex præcepto positio fidei, quod non obligat, cum qualis Dei honor ex confessione accersit, & ex illius omissione subtrahitur, sed cum grauis, & magnus est: at ex tali manifestatione præsumi non potest grauem Dei honorem, & fidei exaltationem esse futuram; imò potius præsumi potest occultatione fidem esse amplius promouendam, & fideles occultos confirmandos, Ergo.

Dixi, regulariter loquendo, te non teneri prodere, quia aliquando teneris, videlicet, quando spectatis circumstantiis, merito suspicentur alii, te fidem deserere, quia tunc teneris fidem manifestare. Nam licet non teneris semper aliis te fidelem ostendere, teneris tamen non te positio ostendere infidelem: quando autem hæc circumstantiæ concurrant prudentis arbitrio iudicandum est, quod iudicium desumi po-

test ex casibus, quos recenset Coninch. *disp. 15. dub. 5. à num. 112.*

3 Verum si in particulari de fide rogeris, siue à Rege proptio, siue extraneo, siue à quolibet alio particulari, siue publicè, siue secreto.

Dicendum primò est nullo modo tibi licere verbis ambiguis, seu restrictione mentali facta, ita respondere ut appareas fidem negasse. sic Valent. 2. 2. *disp. 1. quest. 3. p. 2. dub. 4.* Bannius 2. 2. 9. 3. *art. 2. disp. 1. conclus. 2.* Sanchez, *lib. 2. c. 4. n. 14.* Coninch. *disp. 15. dub. 2. n. 14.* & *dub. 5. n. 108.* Ratio est, quia negare fidem exterius, etiam si cum animo retineas, est extrinsecè malum, sed qui ita verbis illudit, ut audientes intelligant negasse fidem, verè in exteriori foro illam negat. Ergo hoc nulla ratione licet.

Dico secundo quoties infidelis Christianus rogar de fide ut cum hac de causa vexet, si Christianus declinare potest confessionem, quin intelligatur fidem negasse, non videtur teneri per se fidem manifestare: sic expresse tradit Coninch. 2. 2. *disp. 2. dub. 5. concl. 6. num. 109.* cum Lorca, *disp. 24. n. 11.* & 22. Probo quia non videtur, quia ratione sua graui culpa teneatur hanc confessionem præstare. Non enim teneri ex præcepto Principis infidelis, ut de se constat, neque etiam ex præcepto fidei, fides enim obligat negatio præcepto, ne te positio ostendas infidelem: at non prohibet te dissimulare fidelem, seu te fidelem esse occultare. Positio autem præcepto solum obligat manifestare fidem quando id ad Dei honorem, vel proximorum salutem grauius conuenit. In presentibus autem non videtur subtrahi grauius Dei honor, si sic celas fidem. Non enim, ut suppono, ex tua manifestatione infideles sunt conuertendi, aut fideles dubij sunt confirmandi, sed solum sequitur Principem & alios ad hanc cognoscere te Catholicum esse, quod antea non cognoscebant: sed hæc cognitio præcisè per se spectata non est tanti momenti, ut videaris cum periculo vitæ teneri illam procurare; alia etiam non rogaris, neque examinaris teneris fidem manifestare, ne Princeps, & alij intelligerent te infidelem esse quod est saluum, & contra communem fidem esse dissimulabant. Dixi non teneri per se fidem manifestare, sic rogamur, quando ex eius declinatione non intelligitur fidem negare. Nam si hoc præsumi potest nulla ratione licet, ut dictum est in prima conclusionem, Ex præcepta autem taciturnitate hoc nullo modo intelligitur, sicut neque etiam intelligitur, si rogaris diceres: Quid tua interest? quid me interrogas hæc enim responsio potius est interrogantis contemptus quam fidei negatio, imò est quedam virtualis fidei confessio, siquidem responsionem iudici gratam negat. Addendum tamen est raro potest Christianum sic interrogatum declinare responsionem; quia potestas publica eum ad respondendam vexauit, & quoties magis tacentem videat, acrius exardescet, & in grauiora tormenta prorumpet, tam aduersus ipsum quam reliquos, quos esse fideles existimat, eo quod existimet se esse contemptum.

PUNCTUM XV.

Quando possis, vel tenearis fugere tyrannum in Christianos feruentem.

- 1 Per se licitum est fugere tyrannum, ne te examinet, neve tormentis exponat.
- 2 Aliquando licitum est non fugere, & tamen si periculum vitæ imminet.
- 3 Regulariter obligatus es te occultare, & dissimulare, & quando hoc contingat.
- 4 Pastor, & prelati fugere possunt si ouibus suis prouisum sit, secus vero si illius presentia grauius oues indigent, quia tunc cum periculo vitæ tenentur illis assistere.

Dico primò. De fide est per se licitum tibi esse fugere tyrannum, ne te de fide examinet, neve tormentis exponat, ut illo Matth. 10. Cum vos persequenter in ciuitate ista, fugite in aliam; & ex exemplo Apostolorum Petri & Pauli qui iam in carcerem detrusi fuerant: & præcipue exemplo Christi Domini, qui estis poterat absque fuga tyrannorum seuitiam declinare fugit. *Matth. 4. Ioan. 8. 10 & 11.* & multis exornat Nicolaus Papa in *cap. scilicet, 7. q. 1. & August. epist. 180. ad Horat. & tract. 46. in Ioann. & alii.* Ratio est, quia hæc fuga nullo modo præcepto positio prohibetur, ut de se constat, neque naturalis quidem fidei non aduertatur, imò potius fidem promouet, & manifestat siquidem ob eius causam se fugere subdit, & existim paritur; Ergo. Adde talem fugam læpè conuenientem esse tum ut tuæ imbecillitati prospicias, tum ut aliorum salutem adiuuaueris. Quod adeo verum est, ut etiam si captus sis examinationi subiectus, adhuc licitum tibi est fugere tum quia D. Petrus sic fecit, & alii sancti Martyres: tum quia fugiendo fidem manifestas, non negas. sic Suarez *de fide disp. 14. sect. 3. n. 11. fine.*